

Чорнописька В. З.,
кандидат історичних наук,
старший викладач кафедри цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ КАПЕЛАНСТВА: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. У статті розкрито адміністративно-правові гарантії діяльності інституту капеланства в Україні, визначено сучасний стан і окреслено перспективи розвитку. Відзначено, що проблематика пошуку моделей підвищення ефективності функціонування, організаційно-правового та ресурсного забезпечення, а також законодавчого закріплення статусу інституту військового капеланства з метою повноцінного й оперативного виконання своєї місії сьогодні набуває об'єктивної актуальності. Доведено, що сучасні законодавчі зміни та новації не дають підстав говорити про повноцінне існування адміністративно-правових гарантії діяльності інституту капеланства у Збройних силах України й інших військових формуваннях. Утім, сьогодні в Україні постали реальні можливості для впровадження інституту військового капеланства, забезпечення адміністративно-правових гарантій капеланської діяльності з урахуванням як передового досвіду армій країн – членів НАТО, так і позитивної практики військово-виховної роботи у Збройних силах України, Прикордонних військах, Національній гвардії й інших військових формуваннях України під час збройного захисту державної цілісності та суверенітету.

Відзначено, що правове формування інституту капеланства значно затяглося, тому особливо актуальним нині є ухвалення Закону України «Про військове капеланство», у якому повинен бути чітко визначений правовий статус військового капелана, що дозволить визначити підстави для набуття й обмеження прав, свобод і обов'язків військового священнослужителя у процесі здійснення службових повноважень як в тилу, так і на фронті, а також урахуватиме присутність капеланів на передовій та в районі проведення Операції об'єднаних сил.

Ключові слова: інститут капеланства, адміністративно-правові гарантії, Збройні сили України, Міністерство оборони України, законопроект «Про військове капеланство», правове забезпечення душпастирської опіки, військовий капелан, правові норми.

Постановка проблеми. Військова агресія Російської Федерації та ведення нею «гібридної війни» стали новою дійсністю сучасного етапу розвитку геополітичних процесів. Україна не була готова до відкритої зовнішньої військової агресії, отже, саме інститути громадянського суспільства відіграли значну роль у консолідації українського соціуму щодо підтримки Збройних сил України (далі – ЗСУ). Релігійні організації також максимально реалізували свій потенціал у цьому напрямі, сьогодні процес взаємодії ЗСУ та релігійних організацій набуває системного характеру, а це означає, що він стає дедалі цілісним і стійким, стабільним і ефективним. Постає

потреба в оперативному та мобільному ухваленні рішень державними посадовцями та відповідної реакції законодавчого органу щодо впровадження інституту військового капеланства у ЗСУ, інших військових формуваннях. В Україні інститут військового капеланства дотепер не визнаний на законодавчому рівні, проте його діяльність упродовж багатьох років є досить активною, набрала нової активної фази розвитку з початком бойових дій на Сході.

Створення інституту військового капеланства сприятиме вирішенню багатьох проблем як морально-етичного, так і психологічно-соціального характеру. Військове капеланство – це не просто духовне служіння в армії, це деякою мірою питання національної безпеки. Оскільки національну безпеку реалізують саме конкретні особи, які мають не лише матеріальні, але й духовні потреби. Тому для ефективності місії військовослужбовців, ідеться про благородну місію захисту життя, миру, територіальної цілісності, необхідно максимально задовольняти їхні духовні потреби. Отже, проблематика пошуку моделей підвищення ефективності функціонування, організаційно-правового та ресурсного забезпечення, а також законодавчого закріплення статусу інституту військового капеланства з метою повноцінного й оперативного виконання своєї місії набуває об'єктивної актуальності.

Проблему забезпечення релігійних потреб військовослужбовців розглядали українські такі вчені, як: А. Афанасьєв, В. Бондаренко, О. Боднар, В. Дібров, В. Єленський, Ю. Кальниш, П. Костюк, Р. Коханчук, Я. Кушнірук, С. Лисенко, В. Марущенко, О. Мельник, Р. Небожук, О. Саган, Г. Селешук, С. Сьомін, В. Чорний та інші. Проте більшість цих наукових публікацій стосуються мирного періоду, коли Збройні сили України й інші військові формування не були задіяні у військовому конфлікті на Сході, отже, проблема доцільності військового капеланства не була вкрай назрілою. Упродовж останніх років простежується значне поживлення інтересу до питання впровадження інституту військового капеланства як серед наукових кіл, політиків, влади, військовослужбовців, громадськості, так і в релігійному середовищі. Серед останніх наукових розвідок з означеної проблеми варто відзначити публікації Ю. Бриндікова, М. Васіна, М. Вашук, Л. Владиченко, Т. Вставської, Е. Дробка, С. Здіорука, Ю. Кривенко, Л. Медвідь, Ю. Решетнікова, В. Федоренко. Попри значні досягнення дослідників, питання законодавчого закріплення інституту військового капеланства, визначення адміністративно-правових гарантій його статусу та діяльності залишається відкритим і потребує ґрунтовного наукового розроблення.

Метою статті є аналіз адміністративно-правових гарантій діяльності інституту капеланства, через які забезпечується право військовослужбовців на свободу віросповідання, з урахуванням міжнародних стандартів щодо свободи совісті та релігії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Доцільність вивчення сутності та змісту інституту капеланства зумовлюється системною трансформацією тоталітарного українського соціуму в демократичне суспільство, що супроводжується не лише політичною й економічною, але і світоглядно-ціннісною кризою; розвитком демократичної, соціальної, правової держави, що вимагає підвищення статусу військовослужбовців і рівня їхньої моральної та правової культури і свідомості; існуючою соціальною реальністю, яка досить часто негативно позначається на поведінці армії; неспроможністю сучасної військово-правової виховної системи відповідно реагувати на зміни стилю та форм поведінки військовиків, утвердження нових європейських стандартів щодо їхніх прав, обов'язків і обмежень; зміною свідомості не тільки військовослужбовців строкової та контрактної служби, але й тих, хто їх виховує; зростанням серед особового складу ЗСУ кількості віруючих, що зумовлює необхідність удосконалення військово-правової роботи, пошуку оптимальних форм і методів для реалізації ними службово-бойових завдань.

Основний закон нашої держави декларує, що Україна є суверенна та незалежна, демократична, соціальна, правова держава [1]. Отже, обранням курсу на формування правової держави Україна інтенсифікувала процес визнання прав людини, засобів їх реалізації та захисту. Серед них визначальне місце посідає свобода віросповідання, що є базисом для багатьох інших особистих і культурних прав.

Варто відзначити, що принципи релігійної свободи передбачені низкою міжнародних правових документів: ст. 18 Загальної декларації прав людини [2], ст. 18 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [3], Декларацією про ліквідацію всіх форм нетерпимості і дискримінації на підставі релігії чи переконань [4], ст. 9 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод [5].

Реальність реалізації свободи віросповідання людини залежить від механізму її правового забезпечення та захисту державою. Базисом такого механізму є національне законодавство. Що стосується права військовослужбовців на свободу совісті та віросповідання у ЗСУ, то Україна в особі Міністерства оборони України (далі – Міноборони) гарантує вищевказане право, задеклароване Конституцією України, релігійні організації намагаються спрямовувати свою діяльність на організацію системної роботи з налагодження душпастирської опіки у ЗСУ.

Згідно зі ст. 35 Конституції України, що гарантує право на свободу світогляду та віросповідання, ст. 21 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» визначає: командування військових частин надають можливість військовослужбовцям брати участь у богослужіннях й виконанні релігійних обрядів, відповідно до норм міжнародного права розпочалася діяльність, спрямована на забезпечення душпастирської опіки з боку релігійних організацій, військовослужбовців ЗСУ й інших військових формувань [6].

Україна в умовах взаємодії з релігійними організаціями й інститутами громадянського суспільства має значну перспективу забезпечити оптимальну реалізацію свободи совісті та віросповідання, зберігати водночас стабільне та консолі-

доване суспільство. Забезпечення адміністративно-правових гарантій діяльності інституту капеланства у ЗСУ безпосередньо сприятиме ефективному розвитку українській армії та держави загалом.

Після проголошення незалежності України та з початком формування Збройних сил України проблема задоволення релігійних потреб військовослужбовців посіла певне місце в системі діяльності Міноборони. Це питання частково розглядалося в «Концепції соціально-психологічної служби ЗСУ» [7], «Концепції гуманітарного та соціального розвитку у ЗСУ» [8]. Крім цього, з 1994 р. різні релігійні організації значно активізують свою діяльність в напрямі задоволення духовних потреб військовослужбовців. У системі релігійних структур створюються відповідні інституції (відділи, департаменти, комісії) та призначаються відповідальні за цю сферу діяльності. Так, 12 травня 1994 р. у Львові на науково-практичному симпозиумі «Духовно-гуманітарні проблеми розбудови ЗСУ», який відбувався під егідою Національного інституту стратегічних досліджень та Інституту релігієзнавства, було створено Міжцерковну раду з питань душпастирської роботи у збройних формуваннях України. Духovenство Української греко-католицької церкви (далі – УГКЦ), Української православної церкви Київського патріархату (далі – УПЦ-КП), Української автокефальної православної церкви (далі – УАПЦ), Української православної церкви (далі – УПЦ) і Церкви Адвентистів сьомого дня за участі представників Міністерства оборони України здійснили спробу створити постійний консультативний орган різних конфесій у справах душпастирства у ЗСУ [9].

Протягом наступних років із метою адміністративно-правового регулювання й інституційного забезпечення капеланства відбулися декілька конференцій, а саме: «Армія і духовність: свобода совісті та віровизнання» – 1995 р., «Християнська любов та військовий обов'язок» – 1997 р., «Практика формування особи військовослужбовця та створення умов успішного виконання військового обов'язку: християнський досвід» – 1999 р., інші. Учасниками цих науково-практичних заходів були духовенство, військові, представники влади, учені, іноземні делегати з держав, у яких на законодавчому рівні діяв інститут капеланства.

Варто відзначити, що після конференції 1999 р. учасники звернулися з резолюцією до Верховного Головнокомандувача Збройних сил України з такими пропозиціями: опрацювати концепцію духовно-пастирської діяльності військових священників у ЗСУ (пропонувалось, щоб три сторони – релігійні організації, силові структури та Державний комітет у справах релігії розробили власні концепції, які мали потім спільно обговорити; на основі погодженої Концепції внести зміни до Закону «Про свободу совісті та релігійні організації»; відповідно до цих змін розробити положення «Про інститут військових священників у силових структурах» та внести належні доповнення до Статутів ЗСУ; створити під егідою Державного комітету України у справах релігій чи Всеукраїнської ради церков та релігійних організацій спеціальний орган, який відповідатиме за здійснення душпастирської опіки у війську; дозволити відкриття при військових частинах капличок, храмів для проведення богослужінь для військовослужбовців [10]. Оскільки державна влада не була готова сприяти розвитку демократичних процесів і процедур щодо задоволення релігійних потреб у ЗСУ шляхом запровадження інституту капеланства, рух розпочався з боку релігійних організацій.

У процесі проведення Ювілейної міжнародної військово-християнської конференції (11–13 жовтня 2000 р.) представниками традиційних релігійних організацій (УГКЦ, РКЦ, УПЦ-КП, УАПЦ і УПЦ) ухвалено рішення про створення Всеукраїнського міжконфесійного релігійного християнського військового братства, що юридично оформилося у грудні цього ж року. Метою було не лише вжиття заходів щодо запровадження інституту військового капеланства на державно-правовому рівні, але й вироблення спільного підходу до задоволення духовних потреб своїх військовослужбовців, намагання налагодити можливі проблеми (міжконфесійні, соціальні, інституційні). Братство є членом Міжнародної асоціації військово-християнських товариств (AMCF) [10].

Першим проєктом братство було опрацювання концептуальних засад душпастирської опіки військовослужбовців та формування правового поля порозуміння діяльності у ЗСУ різних релігійних організацій. Було здійснено підготовку «капеланського резерву» для ЗСУ – навчання здійснювалось упродовж 2000–2004 рр. послідовно річними циклами, кожен з яких передбачав 4-тижневі сесії, загальний обсяг становив 200 годин. Слухачі передусім отримали знання з військових питань: воєнної доктрини України, структури ЗСУ та призначення видів збройних сил, знання з військової психології, практики роботи військового капелана в арміях іноземних держав, законодавства України, міжнародного гуманітарного права. Кожен випускник отримав відповідний сертифікат та спеціальний із курсу міжнародного гуманітарного права, виданий Міжнародним комітетом Червоного Хреста. Слухачами були більше 150 священників та семінаристів різних конфесій [10], що свідчить про особливу зацікавленість цим напрямом роботи не лише різних релігійних організацій, але й міжнародних правових інституцій, отже, це потребує належних адміністративно-правових гарантій.

У цьому контексті варто зауважити, що у травні 2000 р. була зареєстрована в органах державної влади Всеукраїнська громадська організація «Об'єднання християн – військовослужбовців України» (далі – ОХВУ), членами якої є військовослужбовці, як діючі, так і звільнені в запас, члени їхніх родин. ОХВУ була створена з метою захисту прав і свобод військовослужбовців, пропагування християнсько-моральних цінностей та сприяння створенню інституту військового капеланства в Україні [11].

Певна позитивна динаміка у процесі співпраці релігійних організацій та військових формувань України розпочалася після Помаранчевої революції. Системну діяльність у цій сфері активізувала директива Міністра оборони України № Д-25 «Про впорядкування питань задоволення релігійних потреб військовослужбовців Збройних Сил України» від 21 квітня 2006 р. [12]. Саме цей документ уперше врегулював механізм задоволення релігійних потреб віруючих військовослужбовців.

1 листопада 2008 р. у структурі Департаменту гуманітарної політики Міністерства оборони було створено сектор роботи з релігійними організаціями. Уже 10 листопада цього року із представниками релігійних організацій Міністерства оборони уклало «Меморандум про співпрацю у справах душпастирської опіки військовослужбовців ЗСУ» [13]. Відповідно до Меморандуму, визначальною ціллю створення інституту військового капеланства у ЗСУ є забезпечення конституційного права військовослужбовців на свободу совісті та віросповідання.

З метою налагодження ефективнішої співпраці релігійних організацій, опрацювання єдиних підходів щодо запровадження інституту військового капеланства 29 квітня 2009 р. згідно з наказом Міністерства оборони № 115 від 17 березня 2009 р. було створено Раду у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони [14].

Беручи до уваги положення вищезазначеного Меморандуму та наміри всіх сторін у реалізації практичних заходів щодо поетапного впровадження у ЗСУ ефективної системи душпастирської опіки і створення інституту військового капеланства, наказом Міністра оборони України № 220 від 22 квітня 2011 р. було затверджено Концепцію душпастирської опіки у ЗСУ [15]. У цьому документі вперше визначено низку ключових понять, які стали основою для подальшого формування нормативно-правової бази. Також вони є цінними в контексті використання однакового тлумачення цих понять представниками всіх релігійних організацій із метою усунення міжконфесійних непорозумінь. Це, зокрема: «уповноважений за душпастирську опіку військовослужбовців»; «військовий священнослужитель» (капелан, священник, душпастир, імам); «конфесія»; «душпастирська опіка військовослужбовців» [15].

Концепція містить інформацію щодо організаційного забезпечення душпастирської опіки; усебічно визначені функції Ради у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони; зокрема зауважено, що військовими капеланами можуть бути лише ті, які належать до Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій (далі – ВРЦіРО) та Ради у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони; ґрунтовно регламентовані права, обов'язки і форми діяльності військових капеланів, чітко координується їхня діяльність із командуванням військових частин; окреслено повноваження командирів щодо задоволення релігійних потреб військовиків; подано інформацію щодо підготовки й обліку військових капеланів, місць для душпастирського служіння. Очікуваними результатами запровадження концепції є: узгодження позицій релігійних організацій, віруючі яких служать у Міністерстві оборони, щодо майбутнього інституту військового капеланства; визначення конкретних вимог до релігійних організацій щодо їхньої діяльності у ЗСУ [15].

29 грудня 2012 р. Рада національної безпеки і оборони України ухвалила проєкт Концепції реформування і розвитку ЗСУ до 2017 р., проте в цьому документі зовсім не згадується питання співпраці релігійних організацій та ЗСУ. У Концепції не порушується питання про задоволення релігійних потреб військовослужбовців та членів їхніх сімей.

У 2014 та 2015 рр. здійснювалися спроби розширити законодавчу базу у сфері діяльності військових капеланів, на розгляд Верховної Ради вносилося кілька законопроєктів із цієї проблематики. Серед них проєкт № 1153 від 2 грудня 2014 р. Ю. Мірошниченка, який розроблявся за участі представників ВРЦіРО й експертів у 2013 р., отже, був уже вкрай неактуальним через військові дії на Сході України. Законопроєкти № 2249 від 26 лютого 2015 р. та № 2993 від 3 червня 2015 р. (суб'єкт подання – С. Семенченко) через низький рівень якості були відкликані та зняті з розгляду.

Відсутність належного законодавчого регулювання значно ускладнює діяльність військових капеланів в умовах АТО, коли існують реальні ризики для їхнього життя і здоров'я, проте це не зупиняє душпастирського служіння релігійних організацій серед військовослужбовців. Розпорядження Кабінету Міністрів

України № 677-р «Про створення капеланської служби у Збройних Силах України, Національній гвардії та Державній прикордонній службі України» [16] від 2 липня 2014 р. стало основою для ухвалення відомчих актів Міноборони та Міністерства внутрішніх справ щодо налагодження фактичної діяльності військових капеланів і створення відповідних штатних посад. Але ці відомчі акти не можуть розв'язати питання, які за Конституцією України регулюються лише законами.

Нової фази свого розвитку інститут капеланства в Україні набув у травні 2017 р., коли на законодавчому рівні було введено у ЗСУ штатну посаду військового капелана, яка прирівнюється до посади заступника командира полку чи батальйону [17]. Станом на 6 жовтня 2020 р., згідно з інформацією управління зв'язків із громадськістю ЗСУ, із 130 посад військових капеланів укомплектовано понад 90. У ЗСУ військові капелани представлені п'ятьма релігійними організаціями: ПЦУ – 59, УГКЦ – 20, УЄЦ – 6, Церква «Скинія» – 4, УПЦ МП – 1 [18]. Варто зауважити, що чимала кількість священників працюють із військовими як капелани поза штатом, на громадських засадах і на нерегулярній основі.

Певний поступ щодо правового врегулювання відбувся 6 червня 2019 р., коли Верховною Радою України (далі – ВРУ) у першому читанні було прийнято за основу законопроект № 10244-1 «Про військове капеланство» [19]. Цей законопроект покликаний забезпечити адміністративно-правові гарантії інституту військового капеланства у взаємодії держави та релігійних організацій, забезпечити соціальний захист військових капеланів та капеланську діяльність загалом. У пояснювальній записці зазначається, що визначальною метою законопроекту є забезпечення конституційних прав військовослужбовців на свободу світогляду та віросповідання. Законопроект є надзвичайно важливим для процесу формування професійної служби військового капеланства, оскільки передбачає створення капеланських об'єднань, які на партнерських засадах взаємодіятимуть із державою, з якими Міноборони й інші силові структури укладатимуть відповідні угоди про забезпечення душпастирської опіки військовослужбовців. Згідно із цим документом, посада військового капелана виводиться зі штату військових частин, що дозволяє узгодити питання статусу військового духовництва з положеннями Конституції України й інших нормативно-правових актів щодо відокремлення релігійних організацій від держави.

Нині військові капелани, як відзначається в цьому законопроекті, є священнослужителями, які працевлаштовані на підставі укладення відповідного трудового договору у військовій частині ЗСУ. Штатний розпис військових частин зазвичай передбачає лише одну посаду військового капелана, на яку призначається представник тієї релігійної організації, що має найбільше своїх віруючих серед особового складу та працівників військової частини. Також законопроектом визначено гарантії забезпечення державою реалізації права військовиків на свободу віросповідання й душпастирської опіки. Зараз триває підготовка законопроекту № 10244-1 до другого читання у ВРУ.

На переконання колишнього Голови Державного комітету України у справах національностей та релігій, релігійного експерта Ю. Решетнікова, «цей законопроект вимагає суттєвого доопрацювання до розгляду у другому читанні для дійсного забезпечення права на свободу совісті всіх громадян України, передусім військовослужбовців, а тому вкрай доцільно ство-

рити при профільному комітеті ВРУ з метою удосконалення проекту робочу групу за участю ВРУіРО та членів Ради у справах душпастирської опіки при Міноборони» [6].

Отже, нині в Україні постали реальні можливості для впровадження інституту військового капеланства, забезпечення адміністративно-правових гарантій капеланської діяльності з урахуванням як передового досвіду армій країн – членів НАТО, так і позитивної практики військово-виховної роботи у ЗСУ, Прикордонних військах, Національній гвардії й інших військових формуваннях України під час збройного захисту державної цілісності та суверенітету.

На жаль, правове формування інституту капеланства значно затяглося, тому особливо актуальним нині є ухвалення Закону України «Про військове капеланство», у якому повинен бути чітко визначений правовий статус військового капелана, що дозволить визначити підстави для набуття й обмеження прав, свобод і обов'язків військового священнослужителя у процесі здійснення службових повноважень як в тилу, так і на фронті, а також урахуватиме присутність капеланів на передовій та в районі проведення Операції об'єднаних сил.

Висновки. Можемо висновувати, що законодавчі зміни та новації нині не дають підстав говорити про повноцінне існування адміністративно-правових гарантій діяльності інституту капеланства у ЗСУ й інших військових формуваннях. За допомогою підзаконних актів чи окремих змін до відповідних законів неможливо вирішити проблему діяльності інституту капеланства, зокрема, з огляду на всі ризики, на які щодня наражаються військові капелани в зоні бойових дій на Сході України. Отже, такі питання, як правовий статус військового капелана, його підпорядкування, соціальне, фінансове та медичне забезпечення, мають бути предметом регулювання Закону України «Про військове капеланство», який покликаний чітко визначити адміністративно-правові гарантії діяльності інституту капеланства. Формування й інституалізація військового капеланства в Україні, створення оптимальних умов для реалізації військовослужбовцями права на свободу світогляду та віросповідання вимагають подальшого рішучого вдосконалення національної нормативно-правової бази.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 19.11.2020).
2. Загальна декларація прав людини. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 19.11.2020).
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 19.11.2020).
4. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості і дискримінації на підставі релігії чи переконань. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_284#Text (дата звернення: 19.11.2020).
5. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 19.11.2020).

6. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України. *Відомості Верховної Ради Української Радянської Соціалістичної Республіки*. 1991. № 25. Ст. 283. База даних «Законодавство України» / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text> (дата звернення: 19.11.2020).
7. Концепція соціально-психологічної служби Збройних Сил України. *Народна армія*. 1992. 22 грудня.
8. Концепція гуманітарного та соціального розвитку у Збройних силах України. База даних «Законодавство України» / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28/2004/print> (дата звернення: 19.11.2020).
9. Садов'як Д. Церква і військо в Україні: шляхи співпраці. URL: <http://hram.in.ua/biblioteka/osnovy-viryu/261-book261/3141-title3690> (дата звернення: 19.11.2020).
10. Коханчук Р. Перспективи становлення військового капеланства. Департамент військового капеланства Патріаршої курії УГКЦ. URL: <https://www.kapelanstvo.ugcc.ua/istoriya/> (дата звернення: 19.11.2020).
11. Статут Всеукраїнської громадської організації «Об'єднання християн-військовослужбовців України». URL: <http://www.ohvu.org.ua/index.php/ua/about-us-ua/statut-ohvu-ua> (дата звернення: 19.11.2020).
12. Про впорядкування питань задоволення релігійних потреб військовослужбовців Збройних Сил України : директива Міністра оборони України від 21 квітня 2006 р. № Д-25. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN62661> (дата звернення: 19.11.2020).
13. Меморандум про співпрацю у справах душпастирської опіки військовослужбовців ЗСУ від 10 листопада 2008 р. URL: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/zvyazki-z-gromadskisty/rada-u-spravah-dushpastirskoi-opiki-pri-ministerstvi-oboroni-ukraini/normativni-dokumenti-ta-metodichni-rekomendaczii/2014/07/08/memorandum-pro-spiivpraczu-u-spravah-dushpastirskoi-opiki-vijskovosluzhbovcziv-zs-ukraini> (дата звернення: 19.11.2020).
14. Про затвердження Положення про Раду у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України : наказ Міністра оборони України № 115 від 17 березня 2009 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN62660.html (дата звернення: 19.11.2020).
15. Про затвердження Концепції душпастирської опіки у Збройних Силах України : наказ Міністра оборони України № 220 від 22 квітня 2011 р. *Офіційний сайт Міністерства оборони України*. URL: <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/zvyazki-z-gromadskisty/rada-u-spravah-dushpastirskoi-opiki-pri-ministerstvi-oboroni-ukraini/normativni-dokumenti-ta-metodichni-rekomendaczii/2014/07/08/konczepczija-dushpastirskoi-opiki-u-zbrojnih-silah-ukraini/> (дата звернення: 19.11.2020).
16. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 677-р «Про службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних Силах, Національній гвардії, Державній спеціальній службі транспорту та Державній прикордонній службі». База даних «Законодавство України» / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/677-2014-%D1%80#Text> (дата звернення: 19.11.2020).
17. Положення про службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних силах України : наказ Міністерства оборони України від 14 грудня 2016 р. № 685. База даних «Законодавство України» / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0010-17#Text> (дата звернення: 19.11.2020).
18. Усе про військових капеланів: кількість, конфесії, зарплата (інфографіка). *Релігійна правда*. URL: <https://religionpravda.com.ua/?p=56471> (дата звернення: 19.11.2020).
19. Проект Закону про військове капеланство. *Верховна рада України* : офіційний вебпортал. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65844 (дата звернення: 19.11.2020).
20. Новий законопроект «Про військове капеланство» – Ю. Решетников назвав основні недоліки та надав 7-м пропозицій для доопрацювання. URL: <https://news.church.ua/2019/06/10/novij-zakonoproekt-pro-vijskove-kapelanstvo-yu-reshetnikov-nazvav-osnovni-nedoliki-ta-nadav-7-m-propozicij-dlya-doopracyuvannya/> (дата звернення: 19.11.2020).

Chornopyska V. Administrative and legal guarantees of the activity of the institute of chapelity: state and prospects

Summary. The article reveals the administrative and legal guarantees of the activity of the institute of chaplaincy in Ukraine, defines the current state and outlines the prospects for development. It is noted that the issue of finding models to improve the efficiency of functioning, organizational, legal and resource provision, as well as legislative consolidation of the status of the institute of military chaplaincy in order to fully and promptly fulfill its mission today becomes objectively relevant. It is proved that modern legislative changes and innovations do not give grounds to assert the full existence of administrative and legal guarantees for the activities of the institute of chaplaincy in the Armed Forces and other military formations. However, today in Ukraine there are real opportunities for the introduction of the institute of military chaplaincy, providing administrative and legal guarantees of chaplaincy, taking into account both the best practices of the armies of NATO member states and the positive practice of military education in the Armed Forces, Border Troops, National Guard and others. military formations of Ukraine during the armed defense of state integrity and sovereignty.

It is noted that the legal formation of the institute of chaplaincy has been significantly delayed, so the adoption of the Law of Ukraine “On Military Chaplaincy” is especially relevant now, which should clearly define the legal status of a military chaplain, which will determine the grounds for acquiring and restricting the rights, freedoms and responsibilities clergyman in the exercise of official powers both in the rear and at the front, and will also take into account the presence of chaplains on the front line and in the area of the Joint Forces Operation.

Key words: institute of chaplaincy, administrative and legal guarantees, Armed Forces of Ukraine, Ministry of Defense of Ukraine, bill “On military chaplaincy”, legal support of pastoral care, military chaplain, legal norms.